

(корисної моделі), враховуючи доступність лікарських засобів для населення за максимально низькою ціною.

Запровадження практики примусового ліцензування у сфері виготовлення та реалізації ліків має сприяти належному забезпеченню населення ефективними, безпечними, якісними та економічно доступними лікарськими засобами, особливо за надзвичайних обставин у сфері охорони здоров'я. Практика примусового ліцензування у зазначеній галузі відома багатьом країнам. Вивчення міжнародного досвіду надання дозволу на використання запатентованих винаходів (корисних) моделей, що стосуються лікарського засобу, належне правове регулювання відносин у зазначеній сфері є важливою умовою прийняття виважених рішень, які б не завдавали шкоди правовласникам, та забезпечували потреби населення у ліках. Важливим питанням, яке потребує подальшого опрацювання є здійснення ефективного контролю за якістю ліків, які будуть випускатись з використанням винаходів (корисних моделей), дозвіл на які надано Кабінетом Міністрів України.

УЛЬЯНОВА Г. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
докторант кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ПІД ЧАС СТВОРЕННЯ ПОХІДНИХ ТВОРІВ

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» похідним визнається твір, що є творчою переробкою іншого існуючого твору без завдання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інша переробка твору) чи його творчим перекладом на іншу мову (до похідних творів не належать аудіовізуальні твори, одержані шляхом дублювання, озвучення, субтитрування українською чи іншими мовами інших аудіовізуальних творів).

Особливість похідних творів полягає у тому, що вони створюються на підставі переробки або іншого використання інших творів, однак при цьому є самостійними об'єктами права інтелектуальної власності за умови відповідності критеріям охороноздатності, закріпленим у законодавстві.

Делія Ліпцік зазначає, що похідними є твори, які ґрунтуються на попередньому творі. Такими вважаються адаптації, переклади, оновлені твори, аналогії, резюме, витяг і будь-яка переробка вже існуючого

твору, в результаті чого з'являється інший твір. Оригінальність похідного твору може проявитися як у композиції, так і у формі вираження (наприклад, в адаптаціях), тільки у композиції (наприклад, у збірниках і антологіях) або у формі вираження (наприклад, у перекладах). Якщо попередній твір не став суспільним надбанням, то для створення похідного твору необхідно дозвіл автора попереднього твору. Це називається наданням права на переробку (Липщик Д. Авторское право и смежные права / Пер. с фр.; предисловие М. Федотова. — М.: Ладомир; Издательство ЮНЕСКО, 2002).

Як зазначає С. Судариков автор похідного твору може використовувати будь-який об'єкт, що не охороняється, без згоди та дозволу особи чи осіб, які є творцями об'єктів, або яким належать виключні майнові права. Відповідно особи, які створили похідний твір, мають авторське право на такий твір, якщо твір, що переробляється не охороняється. При цьому розповсюдження охорони на похідний твір, який отримано переробкою твору, що не охороняється, не означає розповсюдження охорони на твір, що не охороняється (Судариков С. А. Основы авторского права. — Мн.: Амалфея, 2000).

Для того, щоб автор похідного твору набув виключні майнові права та мав змогу вільно використовувати твір, важливим є дотримання прав та інтересів авторів (їх правонаступників) оригінальних творів, які підлягають переробці.

Під час створення похідних творів мають дотримуватись як майнові, так і немайнові права автора оригінального твору. При цьому слід мати на увазі, що майнові права мають строковий характер, тоді як немайнові права охороняються безстроково. У зв'язку з цим отримувати дозвіл на використання твору, а також виплачувати винагороду правовласнику, автор похідного твору має лише в тому випадку, якщо строк охорони прав не закінчився. Разом з тим вільне використання творів, які перейшли у суспільне надбання, не звільняє автора похідного твору від обов'язку дотримання немайнових прав автора оригінального твору.

Під час створення похідних творів немайнові права автора можуть бути порушені внаслідок наступних дій. По-перше, це порушення права авторства та права на ім'я автора. Право авторства може бути порушено внаслідок не зазначення даних про автора оригінального твору у похідному творів. Наприклад, у перекладі твору не буде зазначено нічого про автора оригінального твору. У такому випадку дії перекладача можуть бути визнані плагіатом. Адже у перекладача виникає право на переклад, при цьому до нього не переходять немайнові права на оригінальний твір. Не зазначаючи про автора оригінального твору, перекладач фактично привласнює авторство. Іншим випадком порушення права авторства є, навпаки, зазначення даних про автора твори, всупереч

його бажанню. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» автор має право забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитись анонімом. Крім того, право на ім'я може бути порушено внаслідок його неправильного зазначення, перекручення тощо.

По-друге, це порушення права на цілісність твору. Одним з немайнових прав є право вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора. Враховуючи, що похідні твори створюються внаслідок переробки оригінальних, слід дотримуватись прав та інтересів автора. Зокрема, перекладаючи твір, перекладач не повинен змінювати його ідейне наповнення, суть викладеного матеріалу, тощо. Творчий характер діяльності перекладача обумовлений тим, що смислове значення слів і виразів однієї мови не знаходить повної відповідності в іншій мові і перекладач повинен на свій розсуд здійснювати заміну слів однієї мови найбільш близькими їм за значенням словами з іншої мови. При цьому особливе значення має передача стилістичних особливостей і художньої своєрідності твору, що переводиться.

Таким чином, набуття прав на похідний твір, як самостійний новий об'єкт права інтелектуальної власності, не звільняє його автора від обов'язку зазначити дані про автора оригінального твору, якщо таке зазначення є технічно можливим та проти цього не заперечує сам автор чи його спадкоємці.

Створюючи похідний твір, важливо дотримуватись прав та інтересів авторів оригінальних творів. Найбільш поширеними порушеннями, які допускаються під час створення похідних творів, є плагіат, а також порушення цілісності твору.

Плагіат під час створення похідних творів полягає у привласненні авторства на твір або його частину, які використані під час створення похідного твору.